

Tweede Kamer der Staten-Generaal,
vaste commissie voor Asiel en Migratie

Bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Postadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

www.rechtspraak.nl

datum 6 februari 2026
ons kenmerk UIT 15016 COM/IJW
onderwerp Position paper Rechtspraak t.b.v. rondetafelgesprek Uitvoerings- en
implementatiewet Asiel- en migratiepact 2026

Gevolgen voor de uitvoering en werklast

De Raad voor de rechtspraak verwacht vanwege de Uitvoerings- en implementatiewet Asiel- en migratiepact 2026 (hierna: het wetsvoorstel) een substantiële stijging van de structurele werklast voor de Rechtspraak. De structurele werklast gaat omhoog omdat het aantal beroepszaken naar verwachting sterk zal toenemen en omdat ook de behandeltijd van beroepszaken zal toenemen.

Deze effecten worden onder andere veroorzaakt door het afschaffen van de voornemenprocedure en door de invoering van het tweestatusstelsel. De voornemenprocedure zorgt er nu nog voor dat een behoorlijk aantal beroepen bij de rechtbank wordt voorkomen, omdat motiveringsgronden en fouten kunnen worden hersteld voorafgaande aan een beroep bij de rechter. Met het afschaffen van de voornemenprocedure zullen de voorbereiding, zitting en uitwerking van beroepszaken meer tijd vergen van de rechtbanken. Daarnaast zullen er naar verwachting meer beroepen gegrond worden verklaard, waarna de IND in beginsel weer een nieuw besluit zal moeten nemen.

In het tweestatusstelsel zal een vreemdeling veel vaker in beroep gaan, omdat de vreemdeling die een subsidiaire (B) status krijgt er veel belang bij heeft om alsnog te proberen een vluchtelingenstatus (de A status) te krijgen. Zo is er in het wetsvoorstel voor gekozen om bij een subsidiaire status ten opzichte van een vluchtelingenstatus andere, veel beperktere mogelijkheden tot nareis aan gezinsleden te bieden. Naar verwachting zal 75% van de vreemdelingen die de subsidiaire status krijgen daartegen in beroep bij de rechtbank gaan¹. In al die beroepszaken zal de rechter een inhoudelijk oordeel moeten geven over de aard van de verleende verblijfsstatus.

¹ Memorie van Toelichting bij Wet invoering tweestatusstelsel

datum 6 februari 2026
uw kenmerk UIT 15016 COM/IJW
pagina 2 / 3

De verschillende maatregelen gezamenlijk zorgen voor een forse toename in het aantal zaken: naar schatting (die nog wel met onzekerheden gepaard gaat) loopt dat op naar 19.000 extra zaken per jaar in 2028. De invoering van het tweestatusstelsel is verantwoordelijk voor bijna de helft van die globaal geschatte toename (circa 8.500 zaken).

Samenloop met Asielnoodmaatregelenwet en wet Invoering tweestatusstelsel

De Raad constateert dat het wetsvoorstel op veel punten hetzelfde beoogt te regelen als de Asielnoodmaatregelenwet en wet Invoering tweestatusstelsel. De Raad vraagt er zeer nadrukkelijk de aandacht voor dat het voor de uitvoeringspraktijk bijzonder onwenselijk is als zeer kort na elkaar meerdere wijzigingen worden doorgevoerd ten aanzien van dezelfde bepalingen, zeker als niet duidelijk is hoe deze zich tot elkaar verhouden. Dit gaat ten koste van de rechtszekerheid en betekent een extra grote belasting van de Rechtspraak terwijl niet duidelijk is wat dit, mede gezien de korte tijdspanne waarbinnen dit speelt, oplevert. De Raad heeft er meermaals op aangedrongen dat het logischer en minder belastend voor de Rechtspraak en de Migratieketen als geheel is, om eerst alle maatregelen uit het Pact - dat middels verordeningen merendeels rechtstreekse werking heeft - in samenhang in te voeren.

Het is dan ook van belang dat het wetsvoorstel dat nu voorligt inwerking treedt voordat de wetsvoorstellen Asielnoodmaatregelenwet en wet Invoering tweestatusstelsel inwerking treden en niet daarna.

Rechtsbescherming

De Raad wil in dit verband wijzen op het grote belang van het hoger beroep in asielzaken, en voor de vreemdelingenrechtspraak in algemene zin. Dit gezien de vele en omvangrijke wijzigingen die naar verwachting op de Rechtspraak afkomen. Nu niet op voorhand vaststaat hoe deze wijzigingen moeten worden uitgelegd, is het belangrijk dat het hoger beroep ten behoeve van de rechtseenheid, rechtsgelijkheid en rechtsontwikkeling in stand blijft.

datum 6 februari 2026
uw kenmerk UIT 15016 COM/IJW
pagina 3 / 3

Tot slot

De Rechtspraak bereidt zich inhoudelijk en procedureel voor op de nieuwe wet- en regelgeving in het vorige jaar gestarte project Implementatie Asiel- en Migratiepact. Daarnaast zullen vreemdelingenrechters en gerechtsjuristen worden geworven. Hierbij moet worden opgemerkt dat het werven en opleiden van een rechter niet van de ene op de andere dag geregeld is, dat duurt minimaal twee jaar. In dit verband wordt er op gewezen dat ook andere rechtsgebieden zoals het strafrecht en het familie- en jeugdrecht uitbreiding behoeven in de komende jaren en dat het inzetten van extra opleidingscapaciteit ten koste gaat van de rechterscapaciteit voor de behandeling van zaken. De stelselwijziging die voorligt zal mogelijk dan ook gevolgen hebben voor andere rechtsgebieden.

Tot slot wijst de Raad erop dat, indien ondanks alle inspanningen de voorraad bij de rechtspraak door de gemaakte instroomverhogende keuzes oploopt, dit gevolgen zal hebben voor de hele Migratieketen.